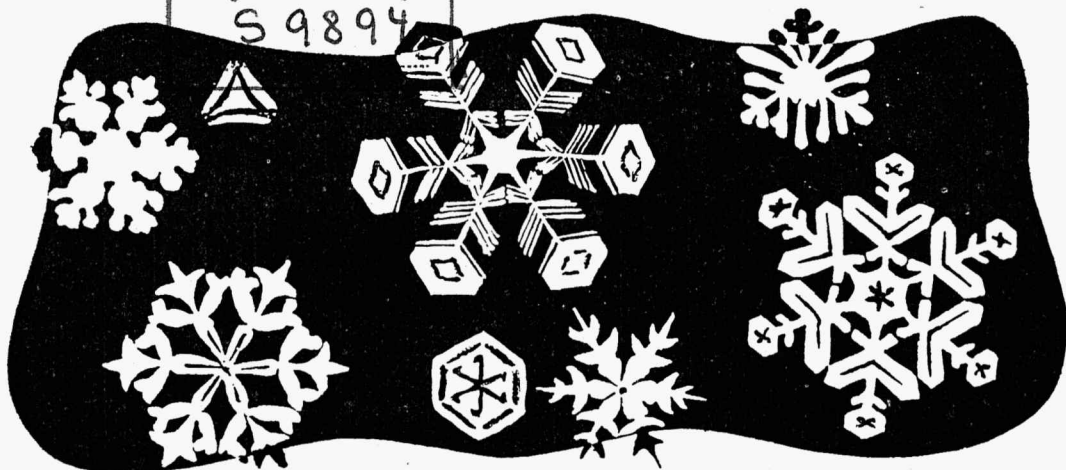

MÄNG JA TÖÖ

Suudeksempjar

Märts 1941 N° 3

Salapärases kristallivabrikus

Talv ja lumi on lahutamatud sõbrad. Alati kui kõneleme talvest, mõtleme ka lumest, sellest õrnast sulgpehmest talve lahutamatust kaaslasest, mida oleme niipalju kordi imetledes näinud aegamisi liueldes langevat, teinekord aga tuisus vallatuna tantsisklevat.

Kes meist poleks imetlenud neid talve imeteoseid — lumehelbeid, näinud neid säramas sätendavate kristallidena talipäikese kiirtes, või kes poleks meist imetelnud nende habrast vormirikkust, näinud neid hetkeks peatuvat taliriietusel või koguni mängukaaslasel ripsmeil.

Nad pole aga meid kahjuks kunagi lasknud endid lõpuni imetella, alati, kui oleme tahtnud neid lähedalt, väga lähedalt vaadelda, on nad nagu meie pilku häbenedes kadunud ja muutunud ainult tibatillukesteks veepiiskadeks.

Jah, oleme näinud neid langevat ja langevat... Aga kust nad tulevad, kõik need lugematud õrnad sätendavad lumehelbed ja mis nad õieti on?

See on maailma suurim kristallivabrik, kõige imelisem ja salapärasem vabrik, kus valmistatakse neid pisitillukesi peenkunsti imeteoseid — lumehelbeid.

Kuidas lumehelbe täpselt sünnib, seda ei teata veel päris täpselt. Üks

on vaid kindel, et nad sünnivad veeaurust. Ka on kindel, et nende keskuseks osutub imepisiike tolmukübeke, mille ümber moodustub siis lumekristall. Sellist, peaaegu nähtamatut tolmu on looduses kõikjal, ka kõige ülemistes õhukihtides. Veeaurust koosnevast pilvest, mis sattunud külmemasse õhukihti, sünnibki siis imeline kristallivabrik, mis nagu lõpmatust küllussarvest puistab imelisi lumekristalle.

Need imeõrnad pisiteosed põhjenevad kõik kuuenurksetel vormidel, ja ometi ei ole neist kahtki täpselt sarnast. Nagu suures looduse lehestikus pole ühtki lehte, mis oleks täielikult üksteisega sarnased, nii on olnud ka lumehelvetel juures loomisjõud tujukas — kord sarnlevad nad õiega, kord rattaga, kord peenusteni lihvitud teemandile — aga kunagi ei välju nad oma kuuenurksetest vormidest.

Ja nii väikesed on need talvelapsed, et 2000 niisugust kristalli täidaksid sõrmkübara vaevalt pooleni. Enamus neist on õrnad, valged, pehmed sullekesed, mis esimesel võimalusel harunevad, tekitades peenkunsti teose, mida olemegi nii sageli vaadelnud ja imetlenud.

Onu Haavel

Karu, jahimees ja kevad

Liina Reidle

Paksus metsa padrikus
magas karuonu,
seljas soe kasukas,
millest tundis mõnu.

Nii ta magas mehist und
pikad talvekuud.
Kärjemeest ta mõnikord
nägi rõõmsat und.

Talv, see hakkas taganema,
soojemaks läks ilm;
kevad sammus lähemale,
säras päikesilm.

Jahimees kord metsas kõndis
lauldes rõõmsat viit.
Metsapadrikusse jõudis,
leidis karu siit.

„Oot, oot sa vana karu“,
hüüab jahimees,

„Küll on aga sinul aru,
magad alles veel“!

Karu magab rahuliste
ega kuule häält.
Jahimees siis nobedasti
näpistab tal säärt.

Pikkamööda karuonu
avab silmalaud,
tunneb jalasääres valu,
püüab tõusta nüüd.

Vahtides nii ümberringi
märkab jahimeest;
mõtleb, ei see elu kingi,
pistab jooksmata eest.

Joostes tunneb vana karu,
et on kevade.

Palavusest annab aru
kasuk karvane.

Küdeva ahju ees

M. Iljini ainetel E. Jõgi

„Toas on päris külm. Tuleb kütta ahju,“ sõnas ema. „Ilmar, ole hea laps ja too kuurist puid.“

„Silmapilk,“ vastas poiss, kes oli alati ja kõikjal valmis aitama ema, ja juba oligi Ilmar välja kuuri putkanud.

Mõne minuti pärast oli poiss puudega tagasi. Ladus halud ristamisi ahju ja läitis tule. Varsti kuuldus toas imelikku muusikat. Keegi nagu oleks puhunud pasunat ja lõgistanud vasktaldrikutega.

Aga toas ei puhunud keegi pasunat, vaid õhk oli ahjus soojenenud ja kõrgemale tõusnud, kuna asemele voolas toast külma õhku. Nii tekkis tuuletõmbus, mis pani augukestega varustatud ahjuukse värisema ja lõgisema. See oligi vasktaldrik. Ja ahju sööstev õhk tegi pasuna häält.

„Lükka väline uks koomale,“ sõnas ema. „Tõmbetuul on liiga tugev, viib palju soojust ahjust õue.“

„Luba ma vaatlen veidi tuld,“ mangus Ilmar. „See on nii huvitav. Halud on nagu kindluse seinad ja tuleleegid meenutavad sõdureid, kes püüavad vallutada kantsi. Puude praksumine on nagu kahurimürin.“

„Jah, tuli on küll kummaline,“ vastas ema, tõmbas väikese pingi ahju ette poja kõrvale, istus sinna ja jäi ka tulle vaatama. „Näe, just kui ussid tõstavad päid ja vingerdavad. Vanasti uskusidki inimesed, et tules elavad sisalikud — tule hinged. Aga oli ka neid, kes pidasid tuld jumaluseks ja ehtasid selle auks kirikuid, kus põles vahetpidamata, terveid aastasadu tuli. Seda säilitati kui suurt varandust, ja häda sellele, kelle süü läbi see kustus.“

„Aga mis pärast ei tohtinud siis tuli kustuda?“ päris Ilmar.

„Mitu tuhat aastat tagasi ei mõistnud inimesed tuld teha nagu praegu,

vaid pidid seda otsima nagu kalliskivi. Pole siis ime, et seda säilitati kui mõnd haruldast aaret. Kui tuli kustus, polnud kerge saada uut. Tuli vahel otsida ja oodata väga kaua.“

„Aga kust inimesed otsisid ja leidsid tuld? See pole ju ese, mis lebab maas või peitub mullas.“

„Muidugi mitte. Mina ka ei tea, mitmel viisil inimesed tuld hankisid. Kuid üks abinõu oli välk. Kui välk lõi puusse, hakkas viimane põlema. Algul ei teadnud inimesed, mis see oli. Vaatasid hirmunult pealt, ei julgenud lähedale minna, kuid ei sõandanud ka lahkuda. Nähe oli kohutav, kuid huvitav. Meie esivanemad olid ürgajal hiiglaloomadega vaprad võitlema, kuid heidelda säärase koletisega nagu tuli, mis sööstis otse taevast alla ja õgis oma tuliste keeltega kõik, mis ette juhtus, oli midagi muud.“

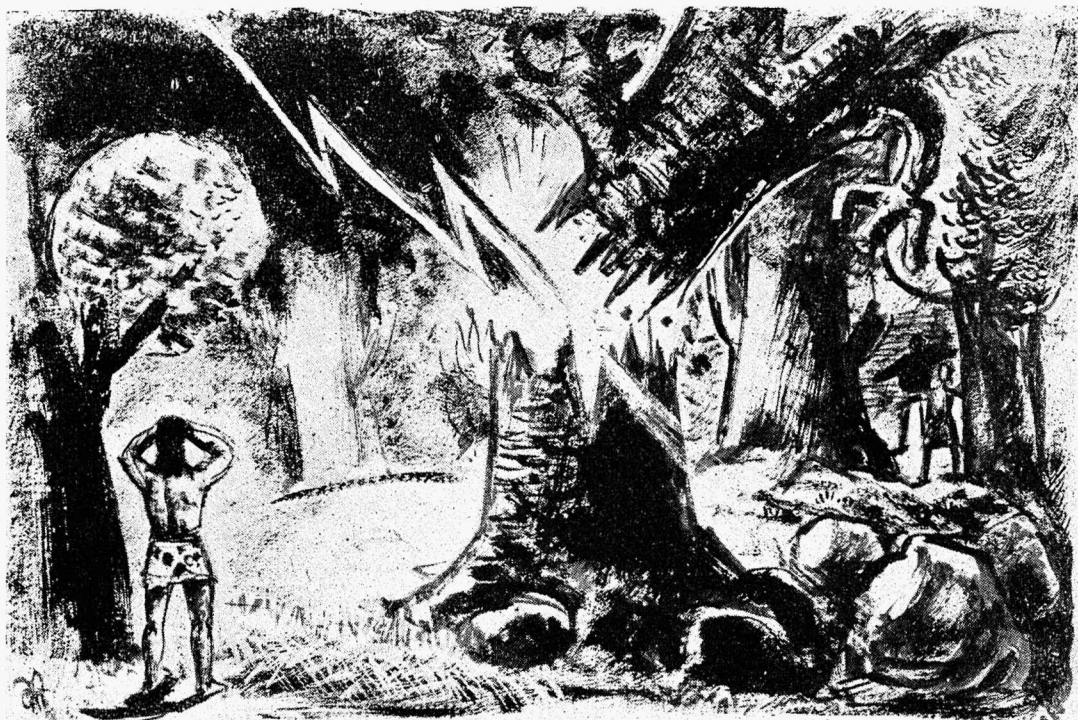
„Kindlasti,“ noogutas Ilmar pead ja nägi vaimus, kuidas põlevale puule lähenes poolalasti uljas mees — või oli neid mitu — võttis südame rindu, haaras põleva puuksa ja viis selle hirmust värisedes koju. See polnud sugugi lihtne. Mees pidi hoolitsema, et tuli ära ei lendaks ega laiali ei valguks, mis võis tekitada palju kahju. Tuld tuli taltsutada nagu kiskjat.

„Aga mis nad kodus tulega tegid?“ päris Ilmar lühikese aja pärast.

„Algul valgustasid nad sellega oma koopa. Hiljem hakkasid nad seda kasutama relvaks vaenlaste vastu ja selle abil keetma. Ent kulus veel mitu tuhat aastat, enne kui inimesed õppisid tuld tegema.“

„Kuidas nad seda õppisid?“

„See tuli vist üsna juhuslikult. Tead arvatavasti isegi, et hõõrumisel tekib kuumus ja kuumusest tuleb sädemeid. See ongi tuli. Vist hõõrus kunagi keegi kas niisama ajaviiteks või mingil muul põhjusel paari puutükki vastamisi, ku-

ni need kuumesid ja sädemeid pilduma hakkasid. Nii leiutati viis, kuidas hankida tuld.“

„Sa ütlesid, et tuli tekib hõõrumisel,“ lausus Ilmar. „Ma pole sellele kunagi mõtelnud. Aga mida me siis hõõrume, kui tahame läita tuld? Ma ei tea.“

„Noh, kas sa pole märganud?“ mui-gas ema. „Kui tõmbame tikust tuld, kas see pole hõõrumine? Kas me ei hõõru tikuotsa vastu tikutoosi üht külge? Aga muidugi on endisel ja nüüdsel hõõrumisel tule saamiseks suur vahe. Nüüd tõmbame pilguks tikuotsa vastu tikutoosi üht serva — ja tuli ongi käes. Vanasti polnud nii. Siis ei tuntud tuletikke. Esimene tuletikuvabrik ehitati alles saja kaheksa aasta eest. Mõtle, ainult veidi üle saja aasta on meil nii hõlpus tuld saada! Enne oli inimestel sellega palju jandamist. Tikutoosi asemel kandsid nad taskus karpil kolme esemega: tüki terasega, väikese kiviga ja käsna sarnase asjaga.“

„Mis asjad need olid?“ küsis poiss ja kohendas ahjuroobiga tuld.

„Praegu ütleksime, et teras on tule-raud, kivi — vilgukivi ja käsna — tael. Kujutle, milline hulk asju ühe tikuga asemel! Kui tülikas!“

„Aga kuidas siis nendega tuld tehti?“ — ei saanud Ilmar ikka veel aru.

„Kaunis lihtsalt. Tule- või vilgukivi taoti vastu rauda, kuni see kuumes. Taela hoiti võimalikult lähedal, et tagumisel tekkinud säde seda süütaks. Muidugi võttis see palju aega, aga kindlasti juba vähem kui kahe puutüki hõõrumine. Kui vaadata meie „välgumihklit“, siis on see päris vana-aegne tuleriist. „Välgumihklis“ on ka oma tulekivi, on väike tuleraud — terasest ratas — ja tael — bensiiniga imbutatud taht.“

„Kas esimesed valmistatud tuletikud olid samasugused nagu need, mis me nüüd tarvitame?“

„Oh ei! Oli tikke, mida süüdati väävlihappe puudutamisel; oli tikke, klaaspeakestega, mis tuli tangidega katki pigistada, et tikk põlema lööks. Oli ka igasuguseid teisi vigureid, mis olid väga ebamugavad ja kallid. Siis leiutati fosfortikud. Fosfor on aine,

mis süttib kergel kuumendamisel, isegi kuuekümnepäevase soojust käes. Siis arvati, et paremat materjali tule süütamiseks ei leidugi, kuid eksiti. Fosforitükid ei kõlvanud kuskile, võrreldes meie omadega. Need olid mürgised ja süttisid liiga kergesti. Oli vaja ainult fosforiga kaetud tikuots tõmmata kergesti vastu seina või isegi vastu jalaäärt — ja juba süttisgi tikk. Tikuots purunes loendamatuiks kildudeks, nagu väike lõhkepomm. Pildus sademeid laiali ja tekitas kergesti tulekahjusid. Ja kui tikk oli ära põlenud, jäi tuppa vastikut väävlühaisu. Sest peale fosfori leidus tikus väävlit.“

„Kummaline! Ja mina mõtlesin alati, et inimesed pole kunagi elanud tikkudeta, rääkimata veel tuleta. Ent millal hakati sääraseid tikke valmistama, nagu on saadaval praegu?“

„Alles kuuekümnepäevase eest ilmusid müügile esimesed „ohutud“ või „rootsi tikud“. Nende peades ei leidu fosforit, vaid hoopis teisi aineid, mis küll hõlpsasti süttivad, kuid ei pillu tuld laiali. Väävlit on neis ka õige vähe.“

„Ema ja poeg vestlesid veel kaua vanadest aegadest ega pannud tähelegi, kuidas puuvirn ahjus kokku oli varisenud.“

„Heldeke, näe ahi juba peaaegu kustunud ja meie aga istume siin ning ajame juttu,“ ehmus ema, keeras käänku ahjuukse kinni ja tõmbas lükandi ette, et ahju kuumus korstnasse ei tõuseks. „Aga kuhu jäid puud? Mis sa arvad?“

„Põlesid ära.“

„Põlesid ära. Aga mis tähendab „põlesid ära“?“

Poiss kehitas nõutult õlgu.

„Puudega toimub põlemisel jälle huvitav nähe. See on omaette saladus. Puu muutub põlemisel sööks ja veeks. Süsi põleb, kuid mitte kõik. Osa jääb ahju. Põlenud süsi aga, see on süsihapugaas, lendab ühes puust tõusnud veeauruga korstnasse ja sealt välja. Aga kui tuli ei lakka ise põlemast, ja me tahame seda kustutada, mis me siis peame tegema?“

„Valame tulle vett,“ seletas poiss iseteadvalt, „või heidame mõne tiheda riide peale.“

„Õigus. Aga kas tead, miks tuli just siis kustub?“

„Ei.“

„Noh vaata, mõnes asjas oled ikka veel päris rumal! Kui viskame tulle vett või heidame sellele tiheda riide peale, ei saa tuli õhku ja peab lämbuma. Tuli ilma õhuta ei põle.“

„Kuid tuletikule ei kalla me vett peale, vaid puhume sellele. Mis seal toimub?“ uuris Ilmar.

„Näen, et mõtled päris järjekindlalt. Nagu mäletad, saame tuld tikuotsa kuumendamisel, aga mis sünnib siis, kui jahutame tikuotsa? Siis peaks ju toimuma vastupidist. Nii ka on. Kui tikuots meie pealepuhumisel jahtub, kustub tuli. Väikest leeki saame kustutada jahutamise teel, kuid suurt leeki tuleb lämmatada, nii et see enam õhku ei saa.“

„Ema oli läitnud lambi ja võtnud kätte poolelijäänud õmblustöö. Ilmar oli istunud laua taha, et jätkata kooliüles-

andeid, mis ta polnud jõudnud lõpetada, kui oli läinud kuuri puid tooma.“

„Tead, ma esitan sulle ühe torema mõistatuse,“ sõnas ema hetke pärast.

„Ahi köeb, kuid tuld ei ole. Kuhu tungib õhku, sealt väljub ka suitsu. Mis see on?“

„Pole aimu,“ tõstis Ilmar pead.

„See on ju inimene. Kui me sisse hingame, tõmbame õhku kopsudesse, ja kui me välja hingame, väljub meist vett ja süsihapugaasi. Just kui ahjus. Suu on meil nagu ahjuuks, mille kaudu hoovab õhku sisse. Suu täidab ühtlasi ka korstna aset.“

„Aga mis meis siis põleb?“

„Toit. See põleb, niioelda, tasapisi ja annab meile sooja.“

„Nüüd lähed sa oma jutuga juba liiale,“ naeris Ilmar. „Inimene nüüd ahi! Mina seda küll ei usu.“

„Ära usu,“ muigas ema ja nägi, kuidas Ilmar haaras õpiku, et peletada emale kummalisi mõtteid.

Piirivalvuri jutustus

Kõik tundsid minu Kõrbi. Ta oli tore hobune — peenikeste jalgade ja ühtlase sammuga. Aga ta väsis väga ruttu.

Istun kord ja mõtisklen: keda ometi võiks võtta Kõrvi asemele? Ei kõlba ta ju piirivalve teenistusse.

Äkki tuleb mu juurde punaarmee-lane veevedaja. Ta nägu on punane, näis, nagu oleks keegi teda solvanud.

— Seltsimees komandör, — ütleb ta, — ma ei saa Halliga oma kohuseid täita, andke mulle teine hobune!

— Mis sel Hallil siis viga on? — küsin.

— Tal pole teenistusest sugugi arusaamist, — vastab punaarmee-lane. Meie veevedamine on vastutav amet. Ei too me õigeks ajaks vett, siis on kindel, et lõuna hilineb, ja punaarmee-lased peavad siis näljastena minema valvekorrare. Kuid Hallil pole sellest asjagi.

Täna sõitsin koguni terve tunni temaga jõe äärde. Olin just tunni täis tõstnud, kui Hall pistab kargama nagu kits — kogu tunni loksutas tühjaks! Aga tagasi ta ei taha minna, seisab tühja tunniga kõõgi juures ega liigu paigast.

Ma läksin hobust vaatama.

Vaatan: täkk on kõrge, rind lai, jalad tugevad, ühe sõnaga — hea ja tugev hobune.

— Hüva, seltsimees punaarmee-lane, — ütlen. — Vabastan teid Hallist — võtan ta endale. Vett hakkab vedama Kõrb.

*

Samal päeval kogunesid kõik piirivalvurid kokku, et vaadata, kuidas ma Halli seljas ratsutan. Kõik tundsid ta jonnakat iseloomu.

Hall toodi staabi ette murule. Ma astusin ta juurde, silitasin teda ja hüppasin sadulasse.

Tõmban ratsutist — Hall ei liigu, nagu oleks ta maa külge kasvanud.

— Noh, mõtlen, kui nii, siis nii! Minul jätkub ka jonnil!

Lasksin ratsutid lõdvale, seadsin end mugavamini sadulasse ja istusin rahulikult, tegin suitsu.

— Seltsimees komandör, — naeravad punaarmeelased, — võib-olla käsete end takka lükata?

— Pole viga, — vastan, — mul pole ju kiiret. Las hobune seisab pealegi.

Kaua seisis Hall. Punaarmeelased tüdinesid ootamast ja läksid igauks ise kaarde.

Viimaks näen — Hall hakkab rahuks muutuma, ei astu enam ühelt jalalt teisele, kõõritab üht silma minu poole, nagu küsides, kas ma kauaks mõtlen sadulasse jääda.

Mina aga istun rahulikult edasi.

Hall hakkab kabjaga maad kraapima. Ma ei tee sellest väljagi.

Korraga pistab Hall jooksu ja kihutab täies traavis edasi.

*

Kuu aja pärast hakkas hobune mind armastama. Vahel viiakse teda joogikohale, tema aga peatub minu akna all ja hirnahtab peene häälega, otsekui varss:

— Tule välja, peremees, mul on sinuta igav!

Suurte lahinguhäirete ajal polnud vajagi Halli tallist välja tuua. Vaevalt sai ta sadula selga, kui ta juba kihutas staabi juurde ja kutsus mind eemalt valju hirnumisega.

*

Ühel külmal ööl sõitsin mööda valveposte. Piiril oli vaikne. Ainult lumi rudises Halli kapjade all ja naabermetsas praksusid kuivad männid külma käes.

Akki Hall peatus. Ta kikitaskõr-
vu ja hirnahtas ärevalt.

Ma vaatasin ringi. Lähedal polnud kedagi näha.

— Vist luusib hunt kuskil, — arvasin. Liigutasin ratsuteid. Kuid Hall ei läinud teed mööda, vaid pööris paremale, otse lagedale. Ta sirutas kae-

la välja nagu jahikoer ja hiilis ettevaatlikult edasi.

Korraga ta kangustus paigale. Samal hetkel kargas hobuse ees püsti valgesse mantlisse mässitud mees ja pistis suuskadel edasi.

— Salakuulaja! — arvasin ma. — Tahab vist üle piiri joosta!

Tõstsin revolvri:

— Seisa, lasen!

Suusataja ei peatunud. Ta otse lendas metsa poole vehkides kiiresti suusakeppidega.

Ma ei jõudnud veel ratsuteid haarata, kui Hall juba ise edasi sööstis ja võimsa galopiga suusatajale järele kihutas.

Suusataja pöördus vasakule — ja ka Hall pöördus vasakule. Suusataja tormas metsa ja Hall tormas samuti metsa.

Metsas liikus suusataja aeglasemalt edasi — lumi oli seal kohev ja lumehanged kõrged.

Hall jõudis suusatajale järele.

— Seisa! — karjusin uuesti ja valmistasin juba maha hüppama.

Agaga Hall pööris end korraga ümber ja ma lendasin sadulast välja.

— Lõpp! — arvasin ma. — Laskisime salakuulaja minema!

Agaga kui ma püsti kargasin ja ümber vaatasin, nägin, et Hall seisis mõni samm minust eemal. Tema kõrval lumes vähkres suusataja, kelle hobune oli pikali löönud. Niipea kui ta katsus tõusta, tõukas Hall teda otsaesisega ja suusataja kukkus uuesti sügavasse lumme.

Tõin suusataja staapi. See osutus tõesti salakuulajaks.

Vaat' milline hobune mul oli! Mis on tsirkuses tantsivad hobused tema kõrval! Ta leidis ise salakuulaja, ise pidas selle ka kinni.

Sellest ajast peale me ei lahku Halliga kunagi üksteisest. Üheskoos kaitseme Nõukogude piire. Kui mind läinud suvel teisele teenistuskohale viidi, seisis päevakäsus: „Piirivalvepunktist nr. 3 viiakse üle punkti nr. 4 vanemleitnant Vassiljev ühes lahinguhobuse Halliga.“ V. Valde

Kuidas vedur sõitma õppis.

Kord oli üks uus vedur. Sel veduril oli suur katel; tal oli korsten; tal oli vile; tal olid valgustuslambid; tal oli neli suurt vedamisratast; tal oli ruum juhi ja kütja jaoks. Aga ta oli õnnetu. Väga õnnetu oli see vedur, sest ta ei osanud veel kõiki neid asju kasutada, ta ei olnud õppinud sõitma. Tema ümber sõitsid teised vedurid tossutades ja vilistades, suitsu ja auru välja ajades.

Üks suur vedur liikus oma ratastel ja ümises tasa ja pikkamööda omaette: „Sõidame — sõidame, sõidame — sõidame.“ Uus vedur teadis, et see oli kõikteadjate vedurite laul ja ta hüüdis:

„Tahan sõita, tahan sõita,
Aga kuidas oskust võita?
Kuidas? Kuidas? Kuidas?
Seda keegi õpetagu,
Tarkust mulle juhatagu:
Kuidas? kuidas? kuidas?“

Siis tuli sinna kaks meest just selleks, et seda vedurit õpetada. Ja mis te arvate, kes need mehed olid?... Vedurijuht ja kütja! Kui vedurijuht kuulis uue veduri hüüdu, siis küsis ta: „Mida sa tahad, uus vedur?“ Ja vedur vastas:

„Tahan kuulda müra, kära,
Suure ratta kära, müra.
Tahan õhku saata auru,
Suurel, suurel hulgal auru.
Saata õhku aurupilvi,

Suurel hulgal suitsupilvi.
Tuut-tuut, tuut-tuut vilistada,
Tšuhh-tšuhh, tšuhh-tšuhh vuhistada.
Tahan teed ka valgustada
Oma suure silmaga.
Tahan tormata ja sõita,
Pikki teid siis ära sõita.
Ma tahan ju sõita ja laulda üht laulu,
Tahan, et rattad mul laulaks üht laulu,
Tuleva, väljuva veduri laulu,
Kõikteadja veduri mürisevat laulu.“
Vedurijuhile ja kütjale meeldis see, mida uus vedur tahtis. Aga vedurijuht ütles:

„Kannata ja oota veel,
Õpi enne, siis käid teel.“

Siis ütles vedurijuht: „Eelkõige peame vedurile vett andma. Ja nad peavad veetornist pika toru otsa veduri külge ja vesi täitiski veduril oleva veepaagi ja voolas sealt veduri katlasse ja täitis selle ka. Vesi aga voolas ja laulis:

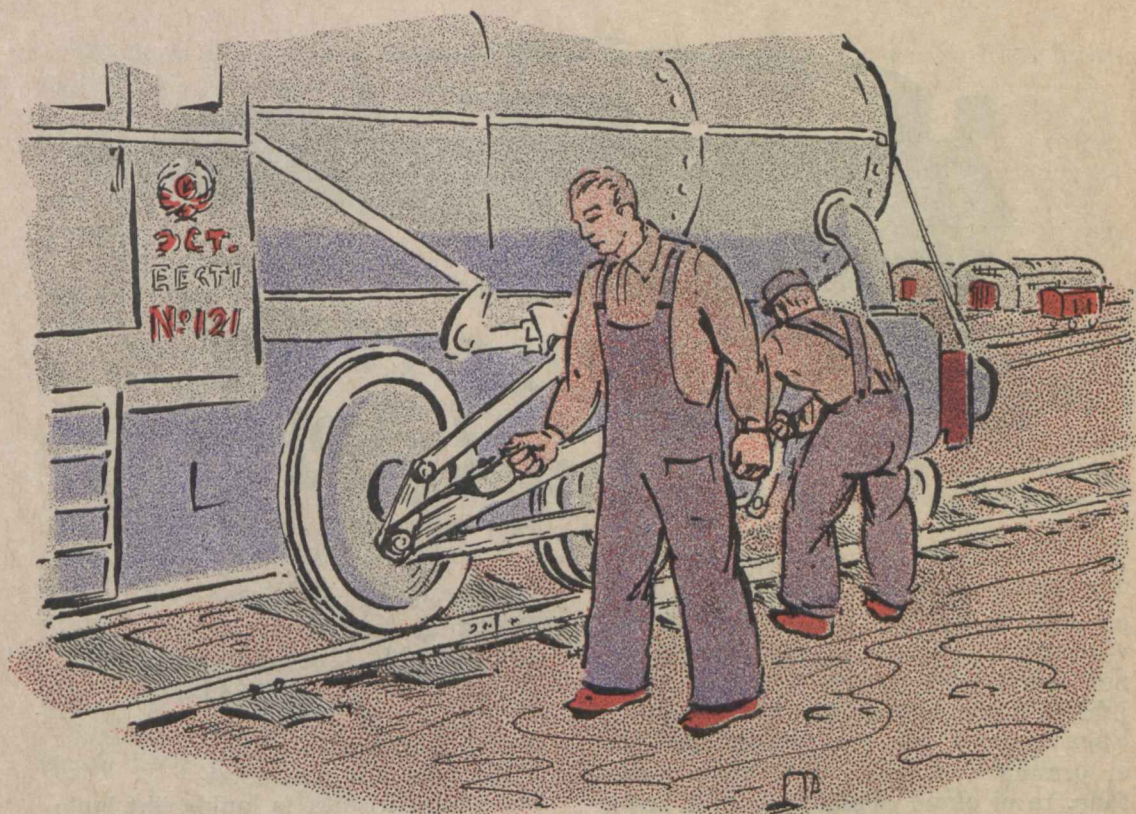
„Suurest järvest voolan ma,
Auruks muutun kuumaga.“

Kui vedur tundis, et tema katel on täis, siis hüüdis ta:

„Nüüd on mul vett.
Kas nüüd ma tean,
Kuis sõitma pean?“

Aga vedurijuht ütles:

„Kannata ja oota veel,
Õpi enne, siis käid teel.“

Ja ta ütles kütjale: „Nüüd peame oma vedurile sütt andma.“ Ja nad täitsid katlaruumi söega ja kütja tegi katla alla tule. Siis hakkas kütja puhuma, ja söed süttisid põlema. Tuli aga laulis oma laulu:

„Mina olen tuli,
Toiduks on mul süsi,
Kuumaks kütan vee,
Auruks muutub see.“

Kui vedur tundis, kuidas magav tuli ärkas ja hakkas tema all elama ja vett auruks muutma, hüüdis ta rõõmsalt:

„Nüüd on mul vett,
Nüüd on mul sütt.
Kas nüüd ma tean,
Kuis sõitma pean?“

Aga vedurijuht ütles:

„Kannata ja oota veel,
Õpi enne, siis käid teel.“

Ja ta ütles kütjale: „Nüüd peame oma vedurit hästi õlitama.“ Nad võtsid õlikannud, — naljakate pikkade toru-

dega õlikannud, — ja õlitasid kogu masinavarki: kõiki rattaid, kõiki kruvisid ja kõiki võllisid, — kõiki, mis aga ringi käis. Õli aga laulis oma laulu:

„Ei krigise, ei kragise,
Ei ligise, ei logise.“

Kui vedur tundis, kuidas tema masinad kõik libedaks läksid, hüüdis ta rõõmsalt:

„Nüüd on mul vett,
Nüüd on mul sütt,
Ja ratastel õli.
Kas nüüd ma tean,
Kuis sõitma pean?“

Aga vedurijuht ütles:

„Kannata ja oota veel,
Õpi enne, siis käid teel.“

Ja ta ütles kütjale: „Peame oma veduri tuled süütama.“ Kütja võttis riidelapi ja pühkis lampide klaasid puhtaks, vajutas ühele nupule ja lambid läksid valgeks. Valgus aga laulis oma laulu:

„Olen valgus, see on mu töö,
Et säran läbi musta öö.“

Kui vedur nägi enese ees läikivaid
valgeid roopaid, hüüdis ta rõõmsalt:

„Nüüd on mul vett,
Nüüd on mul sütt,
Ratastel õli
Ja ees on mul tuli.
Kas nüüd ma tean,
Kuis sõitma pean?“

Ja vedurijuht ütles: „Vaata, vaata, kas oled ka valmis.“ Ja ta ronis vedurijuhi ruumi ja kütja tema järele. Siis ütles ta: „Vedur, kas saad ka tuut-tuut, tuut-tuut, tuut vilistada?“ Ta tõmbas konksust, aur pressis välja ja vedur vilistaski: „Tuut-tuut, tuut-tuut.“ Siis ütles vedurijuht: „Kas saad saata õhku suitsupilvi, suurel hulgal suitsupilvi?“ Ja vedur saatiski musta suitsu üles ja tegi ikka: „Pumuh, pumuh, pumuh!“ Siis ütles vedurijuht: „Kas saad saata õhku auru, suurel, suurel hulgal auru?“ Ja vedurijuht tõmbas teisest konksust, vedur tegi: „ššštššš“, ja saatis suure hulga auru õhku. Ja

vedurijuht ütles: „Kas saad oma suure silmaga ka teed valgustada?“ Ja just veduri ees oli näha suur valgusjuga.

Siis küsis vedurijuht: „Vedur, kas saad teha müra, kära, suure ratta kära, müra?“ Ja ta tõmbas käepidemest ja rattad hakkasidki liikuma.

Siis ütles vedurijuht:

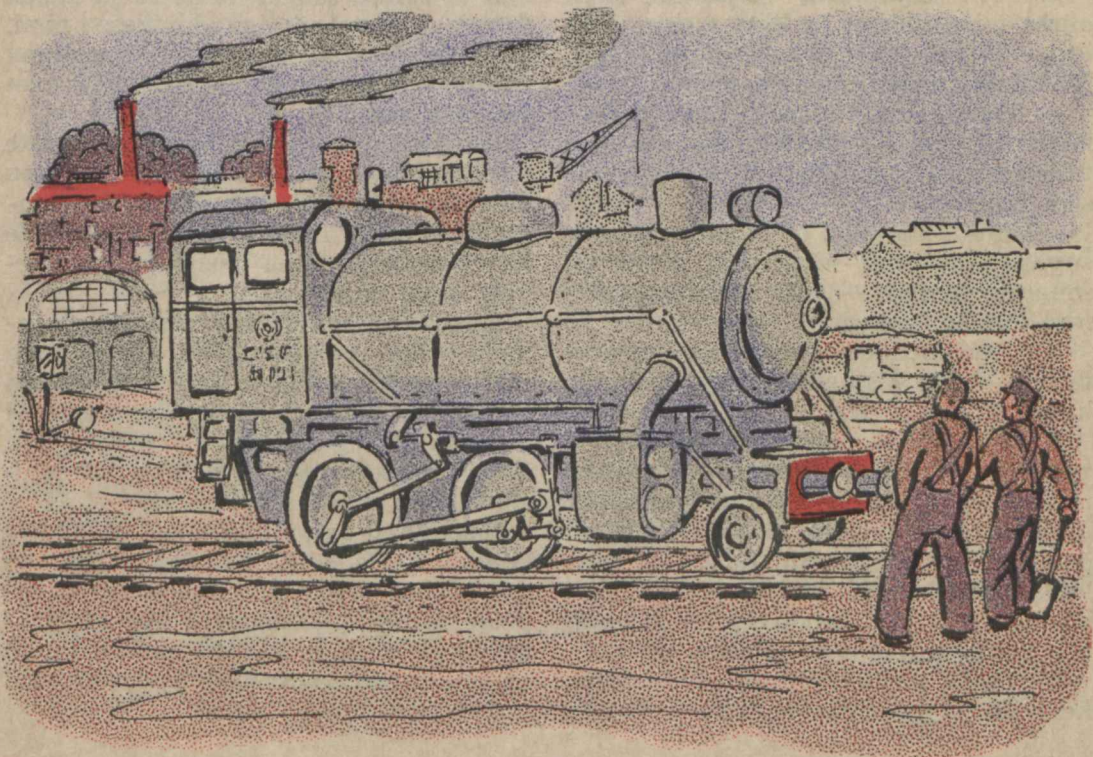
„Vedur, vedur,
Nüüd sa tead,
Nüüd sa tead,
Kuis sõitma pead.“

Vilista, tossuta, saada auru, valgusta ja keera rattaid.

Nüüd sa saad sõita ja laulda seda laulu,
Susisevat, mürisevat rataste laulu,
Tuleva, väljuva veduri laulu,
Kõikteadja veduri mürisevat laulu.“

Siis vile vilistas, suits tossutas, aur susistas, valgus paistis ja rattad käisid ringi, ikka nii:

„Tuut-tuut, puuhh-puuhh,
šššštšššš, tšuhh-tšuhh,
Tuut-tuut, puuhh, puuhh,
šššštšššš, tšuhh-tšuhh,“

Nii kõlas uuest vedurist, kui ta oma esimest sõitu sõitis, ega teadnud veel, kuidas kõike hästi teha. Kui ta rohkem harjutas, siis läks kõik juba palju libedamini. Siis ta õppis tõesti tundma kõikteadja veduri laulu. Nüüd tuleb see laul, mida ta laulis roobastel, kui ta sõitma hakkas, ja

seda oli kuulda, kui vedur juba kaugele oli jõudnud. Kuula nüüd seda laulu:

„Sõidame-sõidame, sõidame-sõidame,
Sõidame-sõidame, sõidame-sõidame,
Sõidame-sõidame, sõidame-sõidame!“

Sotsiaal- ja kodundusinstituudi
lastekasvatuse osak. õpilased.

Minu kivide kogu

Akadeemik A. E. Fersman

Ma hakkasin kive koguma, kui olin kuue aastane. Iga aasta suvitasime Krimmis kaljuse merekalda läheduses. Seal me ronisime teiste lastega mööda kaljusid ja otsisime huvitavaid kive. Kord silmasin ma ühes kaljupraos läikivat asja. Vaimustatult hüüdsin oma sõpradele:

— Hurraa! Leidsin kristalli!

Kõik jooksid minu juurde ja suuri vaevu uuristasime selle kivikese noaotsa abil kaljupraost välja. Me kõik olime tema läikest ja lihvist vaimustatud. Silmad põlesid selle järel kõigil. Mähkisin ta vati sisse ja jooksin koju.

— Vaata, ema, kui palju ilusaid kive me kogusime, — hüüdsin ma näidates talle seda vatisse mässitud ja hulka teisi leitud kive.

— Ei või tōsi olla, et kaljudes on niisugused lihvitud kivikesed. Need on inimeste tehtud, — ütles ema ega tahtnud kuidagi uskuda.

Aga ma tõendasin et on, ja kutsusin ta koos teiste täiskasvanutega vaatama, kui ta muidu ei usu.

Kord läksime ühe vana mõisamaja pööningut „uurima“. Keegi lastest ütles, et seal olevat peidus nõiutud varandus. Jube oli seal pööningul olla. Suured ämblikuvõrgud ripnesid talade ja sari-kate vahel. Põris ära hirmusime, kui korraga üks tuvi lendu tõusis ja meie pea kohal tiireldes väljapääsu otsis.

— Vaata, kus varandus! — hüüdsime korraga ja jooksime suure kasti juurde.

Jah, see oli tõesti varandus — suur kogu igasuguseid kive. Me tõime nad alla, pesime ja puhastasime nad. Siis märkasime, et paljud neist olid päris lihtsad kivikesed, missuguseid on kõikjal ikülluses. Me varem neid ei korjanud, isegi huvitatud ei olnud me neist. Aga nüüd nägime, et ka neile oli paberitükike peale kleebitud ja sellele number märgitud. Ja mis veel imelikum: kogu juurest leitud paberilehele olid märgitud samad numbrid ja nende juurde kirjutatud iga kivikese nimi. Mäletan, kuidas see meid imestama pani; ka kõige lihtsamal kivil näis olevat oma nimi.

Nii tekkis meil vähehaaval igasuguste mineraalide kogu. Varsti muretsesime ka raamatuid, milles teadlased kirjutasid kividest. Hiljem kaldus sõprade huvi teisale ja mina üksi sain terve kivide kogu omanikuks.

Kogu aga kasvas iga aastaga suuremaks. Ma palusin kõiki sõpru tuua mulle kivikesi kaasa, kui nad kuhugi kaugemale sõitsid. Kuipalju kordi ei mangunud ma endale ka mõnd kivi, mida juhtusin nägema tuttava raamatu-riiulil või kirjutuslaual.

Möödunud on palju aastaid. Mõõdusid keskkooli- ja ülikooliaastad. Kogu on nüüd mitu tuhat kivikest suur, lapsepõlve mängust on saanud teaduslik tegevus ja pisikese kollektsionääri huvid on muutunud ajajooksul teadusliku töö huvideks.

Metsaelanike talvepidu

Eerik Nõorme

Tagasalu metsavahi poeg Jass askeldas õues oma viimaseid askeldusi, sest ema oli tulnud juba mitu korda tare uksele ja hüüdnud:

„Jass-poiss, nüüd on aeg tuppata tulla! Tule ruttu, toitki on valmis, kaua me sind peame ootama!“

Kuid Jass ei saanud ometi veel minna. Tal oli õues töö pooleli — meisterdas parajasti lumemeest. See oli juba peaaegu valmis, ainult müts ja piip puudusid tal veel. Kust neid võtta? Aga mure lahenes peagi. Piibuks sobis väga hästi kõver kadakajuurikas, lumemehele peakatteks leidis Jass aga tallist isa kaabuloti, mis oli nii vana, et isa seda ammugi enam ei kandnud.

Lumemees oli täiesti valmis ja Jass uhke oma kätetööle. Missugune suur mees, palju suurem kui Jass ise, peaaegu niisama suur kui Jassi isa! Jass vaatles esiti lumemeest ligidalt, siis läks aga pikkade ja mehelike sammudega kaugemale, et sealtki oma töö vilja silmitseda. Kui ta parajasti jõudis keldri nurga kohale, ehmus sealt jänesepaar jooksu. [Küll oli neil aga kiirust, nad otse lendasid! Jass ei osanud muud teha, kui neile ainult järele vaadata.

„Hallo! Hallo! Kuhu te nii tulistjalu sibate, jäneserahvas?“ kõlas äkki ja kuusetihnikust sörkis välja rebane. Umbusklikult peatus jänesepaar ja tilpas siis reinuvaderi juurde.

„Ärge te aga enam kaugele minge, võite niiviisi hiljaks jääda!“ manitses rebane.

„Mis hiljaks? Kuhu hiljaks?“ imestles jänkurahvas.

„Kas te siis ei teagi, et täna õhtul on Tagasalu metsavahi õues metsloomade talvepidu? Panin ju ometi ka jäneste rajooni kuulutuse üles,“

seletas reinuvader. Edasi jutustas ta, et pidu algab, kui ilm läheb pimedaks. Tagasalu metsavahi õuel olevat paras paik koosviibimiseks. Kokku tulevat kõik metsloomad ümbruskonnast ja ka kaugemaltki. Ainult karule ei olevat saadud teadet kätte anda, sest tema koopa uks olnud nii kõvasti kinni, et ei saadud sisse. Karu magavat rasket talveund.

„Me küll ei julge sinna tulla, kardame metsavahi Pontut,“ ütles jänesepaar nagu ühest suust. Nad tundsid hästi seda suurt koera, kes jooksis peaaegu niisama kiiresti nagu jänesedki. Oli päris tegemist, et tema käest pääseda, kui ta kord jälile oli saanud.

„Pontuga on kaup kindlaks tehtud, tema ei tee täna kellelegi häda. Ta võtab isiklikult peost osa ja valvab seal korra järele,“ rahustas rebane, kes ütles enda olevat peo korraldaja. Ta kiirustas minema, sest tal olevat veel palju toimetamisi.

Jänkupaar pidas hulga aega nõu, kas minna või mitte. Reinuvaderi juttu ei tahetud hästi uskuda, sest see kavalpea oli varemaltki mänginud teistele metsaelanikele igasuguseid vingerpusse. Et aga külm, tühi kõht ja alatine kodusistumine tüütavaks muutusid, otsustati siiski minna. Enne joosti jänesekülást läbi, et teistelegi peost teatada.

Jass kuulis seda juttu, mida rebane ja jänkupaar rääkisid. Loomad polnud temast kuigi kaugel ja tuul oli ka sealtpoolt, nii et kandis kõik sõnad Jassi kõrvu.

„Pidu! Meie õues tuleb täna pidu!“ imetles Jass.

„Pontu, Pontu-uu...!“ kõlas üle õue. See oli Jass-poiss, kes hüüdis. Ta tahtis Pontult peo kohta ligemalt

kuulda. „Pontu! Pontu-uu!“ Koer aga ei tulnud.

Hämardus. Pikkade sammudega astusid õhtu ja pimedus käsikäes lähemale. Jass seisis endisel kohal. Ta oli võtnud endale kindlaks nõuks seda loomade pidulõbu kaasa elada. Kas ei tundu aga pidukülalistele võõrastav, kui tema nende keskel viibib? Kindlasti. Kuhu ta peaks minema, et ise olla varjatud, kuid siiski võiks kõiki hästi jälgida? Sellise hea koha leidis Jass puuriitade vahel.

Juba tuligi videvikku mattuva aia äärest kaks mustavat kogu. Jass oli juba ammu unustanud ema tuppakutse. Ta läks ruttu oma peidukohta, kust nägi, et tulijaiks olid reinuvader ja nende endi Tuks, kes omavahel elavalt vestlesid.

Lumemehe juurde jäadi seisma. Juurde tuli ka uusi pidulisi. Nende seas suur orav Rips, kes oli endale kotiga käbisid kaasa võtnud. Edasi saabus piduplatsile metskitsi ja jänesid. Siis kostis kuskilt heledahäälelist

laulu. „Need on leevikesed,“ teatas reinuvader tähtsalt, „leevikeste laulukoor“.

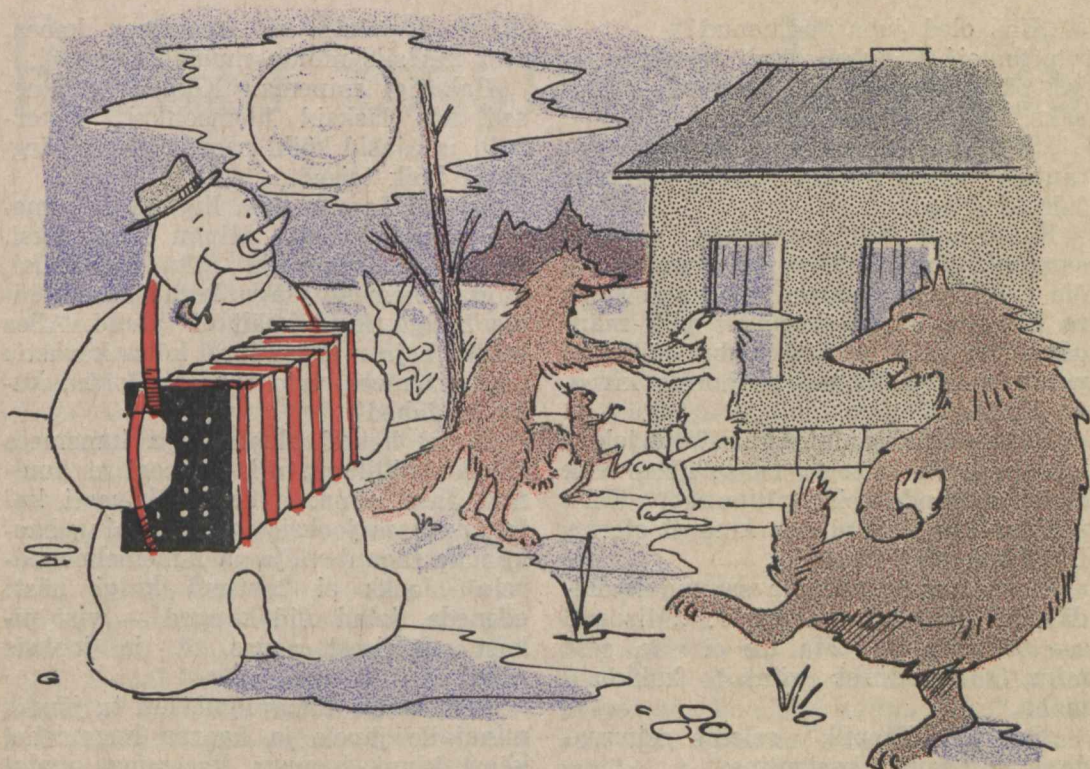
Leevikesed astusid reinuvaderi näpunäidete järgi ühe madalama kuuse alumistele okstele. Nugis ja tõhk tulid koos oma perekondadega. Nad olid käinud ära pika tee ja olid seetõttu päris väsinud. Kohe tõhu ja nugise järele saabusid ka tihased, kes lärmitsevad kõvasti. Õu kogunes pidulisi täis.

Pidu algas...

Pärast reinuvaderi sissejuhatavat kõnet laulsid leevikeste ja tihaste ühendatud laulukoorid mitu ilusat laulu. Et kummalgi poolel nurinat ei teki, võttis juhatamise enda kätte põialpoiss.

Edasi kandsid jänesed ette ühe argade tantsu. See oli ilus tants ja täiesti jäneste kohane. Kui tants lõppes, nõudsid pidulised selle kordamist. Tihaste laulukoor hüüdis: „Tši-tši-he-he,he, korrata, korrata!“

Isegi vana vares oli muutunud rõõm-

saks ja hüüdis kareda häälega: „Korrata! Kraak-kraak! Korrata!“ Järestel oli heameel, et kord ka neid tunnustati, seni oli neid ikka ainult hirmutatud.

Tants polnud veel lõppenud, kui pealtvaatajate hulgas tekkis kihin-kahin. Suur must kogu ligines piduplatsile. „See on ju karuonu, mesikäpp!“ teatas nugis, kel on head silmad ja kes seepärast tundis tulija kõige varem.

„Mesikäpp jah! Õigus küll, mesikäpp!“ hüüti siis läbisegi. Karuonu ei löbustanud see aga põrmugi. Ta tuli kurjakuulutavalt mõmisesedes ega märganud teretadagi.

„Mõmm-mõmm-mõmm! On aga pöörased, isegi talveund ei lase rahulikult magada, mõmm-mõmm-mõmm!“ kurjustas ta. Rebane seletas karule viisakalt ja kavalalt, milles asi seisab, ja palus teda esimesse ritta istuma. Mesikäpp oligi pika mõtlemise järel sellega nõus. Jõudnud aga vaevalt istuda, uinus ta jälle.

Pidu jätkus võimlemisettekangetega. Esiteks võimlesid tihased peenikestel okstel imeosavasti. Pimedas polnud oksti peaaegu nähagi ja nii näis, nagu võimleksid tihased täiesti õhus. Siis võimlesid oravad. Nendegi ettekanne meeldis koosolijaile. Plaksutati kaua aega ja nii kõvasti, et karuonu jälle mõmisesedes ärkas. Nüüd ta oli hoopis pahuram kui peole tulles, ega saanud aru, kus ta viibib. Rebane pidi talle seda seletama. Siis ta uinus uuesti...

Rähn kandis ette kaks trummisoolot. Trummiks oli tal kõva männitüvi ja trumminuiana kasutas ta oma tugevat nokka. Need olid ilusad lood, nii et piduliste jalad hakkasid tantsutaktis liikuma.

Viimaseks numbriks oli kena näidend. Kui see lõppes, plaksutati jälle tugevasti. Ja mida Jass märkas? Kas nägi ta ikka õieti? Ka tema lumemees plaksutas ja naeris nii, et pillas oma piibu suust! Lahke kitseema ulatas talle selle tagasi. Siis läks Pontu lumemehe juurde ja küsis:

„Kas oled juba tüdinenud?“

„Oh, ei! Minulgi võtab see lõbu jalad päris kergeks ja teeb meele rõõmsaks,“ vastas lumemees.

„Siis keerutame siin veel veidi aega tantsu,“ arvas Pontu. „Näe, pillimees tulebki juba!“

Kaugemalt tuli hundipapa aeglasel sammul. Tal oli lõõtspill rihmaga üle õla. Piduliste juurde jõudes seletas ta kurvalt, et ta ei saavat pilli mängida. Ta oli hakanud kodus köögiust parandama ja lõõnud seejuures kirvega kätte.

„Kuidas nüüd tantsida saab?“ hädaldas kitseema, ja kitseisa lisas: „Kas ehk ei leidu mõnda teist pillimeest?“ Teist pillimeest ei teatud aga kusagil olevat. Pidulised olid nõutud.

Lumemees astus pika sammu hädaldajatele lähemale ja küsis: „Mis pill see teil siin on? Ma ise ei näe, sest minu söetükkidest silmad kukkusid maha.“

„See on lõõtspill,“ seletas reinuvader, „niisugune kortsuline.“

„Soo-soo-soo! Seda pilli ma tean. Tooge ta aga siia. Arvan, et saan selle mängimisega hakkama,“ ütles lumemees kõigi heameeleks.

„Hurraa! Ikka saame tantsida! Elagu lumemees, elagu-uu-uu! Hurraa!“ hüüti läbisegi, kui lumemees hakkas mängima.

Jass jälgis kõike kogu aja suure huviga. Isegi karuonu oli ärganud ja tantsis lõbusasti. Tantsu vaheajal käis ta lumemehega juttu puhumas. Rääkides popsis lumemees piipu, karuonu aga imes käppa.

Tants oli kestnud juba kaua, kui järsku kajas üle piduplatsi kõva kukeleguu-kikerikii! Tants jäi pooleli. Kõik teadsid, et nüüd tuleb lahumine. Kui kukk kireb, pole hommik enam kaugel.

Karuonu hakkas kohe kodu poole sörkima, sest teda piinas ikka veel kange uni. Teised aga kogunesid lumemehe juurde, et teda ilusate pilliloode eest tänada.

„Kas seltskond ei tahaks veidikeks meile külla tulla?“ tegid kitsed ettepaneku. Sellega olid kõik nõus.

Muidugi paluti ka lumemees kaasa, sest kes siis muidu muusikat teeb?

Hakatigi minema. Kõige ees jänesed, kes lasksid ülemeelikult kukerpalli ja ajasid kõiki naerma, neile järgnesid kõik teised.

See oli Jassile juba liig, et ka lumemees kaasa läheb. Mingu Pontu üksi, sest tema kolab ju ikka kaugemal, kuid lumemees jäägu koju! Jass püüdis hüüda, kuid häält ei tulnud. Alles mitme asjatu katse järel kõlas kõvasti:

„Lumemees, tule tagasi! Pontu, kuhu sa lähed?“

Samal hetkel alustas aga lumemees lõbusat pillilugu, nii et keegi ei kuulnud Jassi sõnu, hüüa nii kõvasti kui tahad. Jass jooksis puuriida ning haokubude tagant välja ja lumemehele järele. Jooks ei tahtnud kuigi hästi edeneda, jalad olid kanged — vist pikast seismisest, arvas ta, ja jooksis edasi.

Just samal silmapilgul, kui ta jõudis minejaile järele ja haaras lumemehel käest kinni, haarati ka temal endal õlast.

„Jass ae, tõuse üles, juba hommik!“

Jass avas silmad: see oli ju ema, kes seisis tema sāngi āāres.

Üks-kaks-kolm oli Jass sāngist väljas ja kohe akna juures, et näha, kas lumemees on ikka tõesti āra lāinud. Kuid seal ta seisis vanal kohal, ainult kaabulott oli kukkunud lumme.

„Kus Pontu on?“ küsis Jass.

„Pontu magab kōōgis. Mis sul temast siis?“

Jass rāākis emale omapārase unenāo algusest lõpuni. Tal oli kōōik tāitsa selgesti meeles, nagu oleks ta selle pāhe õppinud.

„Pāeval teed nii palju koerust, et see seisab sul õōselgi meeles,“ ütles ema naeratades ja silitas Jassi pead. Siis seletas ema, et ka Pontu olevat vist hommikul und nāinud — ta haukunud ja sibanud jalgadega nii kuidas jaksanud.

„Vōib-olla nāgi temagi unes loomade talvepidu,“ arvas Jass.

„Vōib-olla! Kuid nūūd sōōma,“ sōōnas ema.

Raksi eksireis linnas

Ralf Parve

Raksi oli tore koer. Oma inimestega sai ta alati hästi läbi, kuid võõraid ei kohelnud ta kuigi viisakalt, nii nagu koerad alati. Kui keegi võõras õueväravast sisse astus, kostis õuest alati kõrvulukustav haukumine, nii et kõik ehmusid. Ühel päeval oli Raksil eriti vallatu tuju, mis tõi aga Raksile kaasa igavad päevad.

Nimelt astus keegi võõras õueväravast sisse. Raksi oma vallatushoos tegi lärmi rohkem kui vaja, jooksis võõrale kallale ja haaras selle säärest mänglevalt kinni. Võõras muidugi ehmatus väga. Samal hetkel astus aga õue majahoidja, kellele Raksi kuulus. Märganud juhtunud pahandust, hakkas majahoidja Raksit armutult peksma. Lõpuks tõi ta pika keti ja pani Raksi kuudi külge kinni. Raksil polnud enam võimalust vabalt ringi joosta ja oma tahtmist mööda vallatada.

Raksi ei olnud aga sugugi kuri koer. Seda võõrast meest oli ta ainult mändides purenud ja polnud tahtnud sellele sugugi haiget teha. Et võõra püksid selle juures rebenesid, selles olid Raksi arvates ainult püksid süüdi, sest need polnud küllalt tugevad ega pidanud väikesele koeranaljale vastu.

Ja nüüd istus Raksi oma kuudi ees ahelas ja ohkas: „Pääseks ainult kor-rakski jälle vabadusse!“ Majaelanike kõrvad olid aga Raksi palve vastu kurdid, sest ega inimesed ei mõistnud ju koerakeelt.

Mõni päev hiljem juhtus aga lugu, mis tõi Raksile uuesti vabaduse. Sula ilma tõttu oli õues hangedes asetsev lumi hakanud sulama. Raksi kuudi ümber kogunes rohkesti vett ja kuudi põrand oli peagi veega üleujutatud. Raksi ronis kuudi katusele ja hakkas südantlõhestavalt ulguma, sest polnud ju kuigi suur lõbu seista kogu aeg vees.

Majahoidja kuulis koera ulgumist ja ruttas õue.

„Mis sa hull loom ometigi ulud?“ — kärkis ta koeraga. Aga märganud Raksi kahetsemisväärsel olukorda, muutus ta süda kaastundlikuks. Raksi püüdis oma haledas olekus näida veelgi haledam ja vingus kurvvalt. Kuna majahoidja tahtis kuudi tõsta kuivemale kohale, päästis ta Raksi keti otsast lahti.

Raksi tõstis koonu üles ja ahmis õhku kõigi nelja ilmakaare poolt. Siis mõistis ta, et oli jälle vabaduses. Küll oli tore tundmus! Majahoidja as-keldas aga kuudi ja ketiga edasi. Raksi märkas, et tema vabadus on kaunis üürike ja et majahoidja tahab teda uuesti kinnitada kuudi külge. Õuevärav oli aga lahti.

Enne kui majahoidja jõudis sõnagi lausuda, oli Raksi viuhki läbi avatud õuevärava tänavale tormanud. Seal sibas ta edasi nagu jalad võtsid, julgemata isegi tagasi vaadata. Teda ei peatanud ei majahoidja meelitud ega ähvardused, mis talle järele kostsid. Alles tüki maad jooksnud, peatus Raksi, tõmbas hinge ja vaatas tagasi. Kuna majahoidjat polnud enam näha, lonkis Raksi edasi juba rahulikumalt.

Raksi polnud kaua linnas hulkunud. Seal oli ometi väga palju toredat ja lõbusat. Ta hakkas üha enam kõigele kaasa elama, kuid äkki kargas kusagilt nurga tagant välja suur karvane peni ja tormas vihaselt urisedes Raksi poole. Raksi ei jõudnud veel midagi enda kaitseks ette võtta, kui juba võõras peni oli tal hammastega turjas kinni.

Raksi oli saanud hea kasvatuse ja teadis, et kaklemine pole sobiv viisakale koerale. Seepärast kavatses ta oma naha päästa põgenemisega. Ta kiskus end lahti ja pani jooksu. Võõ-

ras koer ei jäänud aga ka paigale, vaid jooksis talle järele. Raksi vaatas kiiresti ringi — kuhu küll pageda?

Samal hetkel peatus tänaval trammivagun. Raksi hüppas vupsti trammivagunisse, mis kohe liikuma hakkas. Võõras peni jäi talle vihaseklähvides järele vaatama. Esialgu läks Raksil sõit trammikojas viperusteta. Siis tuli aga konduktor kotta ja tegi suured silmad koera märgates. Kohe avas ta trammis sisemusse viiva ukse ja küsis valju häälega:

„Kellele kuulub see koer siin platvormil? Kas siis tõesti ei teata, et elusloomade kaasavõtmine trammil on keelatud?“

Keegi ei tunnistanud aga koera omaks. Konduktoril ei jäänud muud üle, kui järgmisel peatusel Raksi turjast kinni haarata ja Raksi tänavale tõsta. Raksi sirutas küll käpad vastu ja keeldus trammilt lahkumast, kuid see ei aidanud sugugi. Vagunist tuli aga maha keegi vana eideke. Ta silmitses koera kaastundlikult ja sõnas:

„Vaene loomake! Ta on kindlasti kodutu hulkuv koer.“

Siis kutsus ta Raksi enda juurde ja haarates tal kaelarihmast hakkas liikuma mööda põiktänavat. Lõpuks jäid nad vana kolmekordse puumaja ees seisma. Eideke avas ukse ja astus koos Raksiga majja. Korter, kuhu nad astusid, oli Raksile täiesti võõras ja imelik. Toas oli naftaliini lõhna. Aknalaudadel oli lugematu hulk lillepotte. Paksude kardinade tõttu oli tuba kaunis pime. Raksile ei meeldinud siin sugugi ja tal hakkas isegi veidi hirm. Meeleldi tahtis ta välja pääseda, kuid uks oli suletud.

Raksil oli aga õnne. Eideke läks sahvrist toitu tooma ja jättis toaukse praokile. Raksi ei mõelnudki enam süügi peale, vaid ainult väljapääsemisele. Niipea kui eideke selja keeras, tormas Raksi uksest välja. Ta jõudis koridori, kuid ei pääsnud enam edasi, sest ka koridoriuks oli suletud. Pääsemistee oli kinni.

Eideke ruttas Raksit püüdma. Raksil polnud enam aega ringivaatamiseks. Ta lippas mööda treppi alla keldrisse. Kuigi seal vastu haigutas pilkane pimedus, polnud Raksil aega hirmu tun-

da, vaid ta jooksis umbropsu edasi. Siis jõudis ta jälle poolavatud ukseni, kellegi keldrikorterisse. Õnneks oli keldriaken lahti.

Raksil polnud enam valikut. Ta võttis hoogu ja tugeva hüppega oligi aknalaual. Järgmisel hetkel oli ta juba tänaval, paisates oma teel mitmed lillepotid ümber. See kõik juhtus nii kiiresti, et toasviibijad jäid Raksile järele vaatama suud ammuli.

Samast aknast juhtus aga samal hetkel mööduma naine munakorviga. Raksi jooksis suure hooga selle naise pikali ja niivõrd õnnetult, et munakorv langes Raksile kaela. Raksi raputas korvi turjalt ja sööstis edasi. Ei teadnud aga Raksi isegi, kui kohutav ta välja nägi! Ta koon ja selg olid kaetud kollasekirju munarebuga. Vastutulijad teda märgates põiklesid kõrvale, kartes et on tegemist hullunud koeraga.

Raksile aga meeldis väga, et inimesed teda kartsid. Uhkelt jätkas ta teekonda. Ühe maja aknal märkas ta kassi, kes mõnules päikese käes. Kuigi ta polnud kasside vihkaja, tahtis ta nüüd siiski näidata oma üleolekut. Larinaga tormas ta kassi kallale. Kassil

polnud enam mahti isegi küüru selga tõmmata, vaid ta lippas kiiresti kurja pealetungija eest peitu.

Kust võis aga Raksi teada, et ta oli jõudnud oma teekonnal juba raudteejaama juurde? Kass jooksis üle tänaval, tormas siis üle perrooni raudteevagunite poole, Raksi tema kannul. Kass lipsas vaguniuksest sisse ja teiselt poolt jälle välja. Samal hetkel kõlas vile. Kui Raksi oli jõudnud vagunikotta, hakkas rong juba liikuma.

See oli Raksil juba teine sõit ühel ja samal päeval. Seekord talitati aga temaga karmimalt, kui trammis. Kui konduktor koera märkas, lükkas ta selle lihtsalt liikuvalt rongilt maha. Kuna aga rong liikus aeglaselt ja roobaste ääres olid suured lumehanged, ei saanud Raksi kukkudes viga, kuigi ehmatas. Oma koerasüdames oli ta aga kurjale konduktorile väga pahane.

Kui Raksi ümbrust veidi oli silmitsenud, märkas ta, et oli sattunud kodule kaunis lähedale. Kiiresti lippas ta kodu poole. Seal võeti Raksi kõikide poolt suure rõõmuga vastu. Majahoidja lausus aga liigutatult:

„Tulid ometi tagasi. Enam me sind küll ketiotsa kinni ei pane!“

Külaliste tulekul

Erika Jõgi

Toolil istub kassionu,
pesemisest tunneb mõnu.

Peseb nägu, silub karvu,
hõõrub oma kikis kõrvu.

Seda vaatab Malle pealt,
tõstab kohe valjult häält:

„Ema, kas on ikka tõi,
et siis tuleb külalisi,
kui end peseb kassike?“

„Küllap vist,“ nii emake
muigab, vaatab tütrekest,
kelle ehmunud näokest

katvad hallid tolmujutid —
peas säuras juuksetutid.

Enam pole Mallel aega
toas kassipoega kaeda,
tormab kööki, valab vett,
vaatab, kus on käterätt,
valib seebi õige suure,
võtab käsnagi veel juure —
ja siis hakkab pesema
õige suure kiiruga,
et ta kassist ei jääks maha,
kui on võõrad ukse taga.

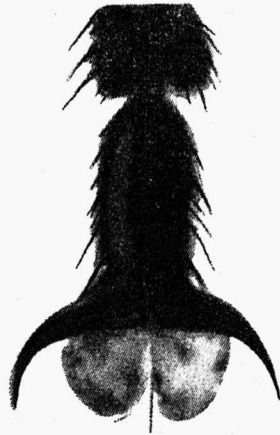
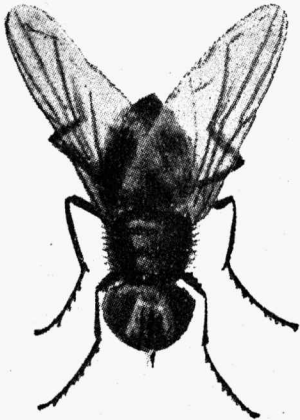
Kärbes ja tema imelik jalg

Kärbes on teie vana tuttav.

All pildil näete teda suurendatult.
Teine pilt kujutab tema jala lõppu,
mis on suurendatud viiskümmend
korda. Kõige esmalt paistab silma

igasugust mustust ja pisilasi, mistõttu
kärbes ongi ohtlik nakkushaiguste
levitaja.

Kui inimesel oleksid ka säärasead
padjad, — muidugi vastavalt suuru-

kaks sarve või küünt, — nendega
kärbes haarab kinni pinnast, millel ta
kõnnib.

Pildil on veel näha kaks patja, mis
on kaetud limase korruga ja mille tõt-
tu kärbes võib kõndida seinal ja laes.
Nende patjade külge kleepub aga ka

sele, võiks ka inimene kõndida mööda
lage. Kuid sarnasel juhul peaks kumb-
ki padi kaaluma vähemalt 16 kilo-
grammi!

Seesuguste kandamitega poleks meil
vist küll tahtmist jalutada piki lage
— mis te arvate?

Karusid ja elevante küllastamas

Boris Žitkovi lasteraamatust „Mis ma nägin“

(Järg.)

Ma ütlesin, et tahan süüa. Ema küsis teiselt, kus on einelaud. Ja meile juhutati kuhu minna. Me läksime veidi edasi ja siis nägime verandat. Istusime sellele verandale. Aga seal seisid lauakesed ja toolid. Seal istuti ja söödi ning joodi teed.

Meie emaga asusime ka lauakese juurde. Siis tuli tädi valges põlles, ja ema ütles:

— Palun lapsele klaas piima, ja kui võimalik, munaputru.

Omale tellis ema viinivorste. Ma ütlesin, et ma sööksin ka meelsamini viinivorste. Aga ema ütles, et ma ärgu jonnigu, ning mulle toodi piima ja munaputru. Ja siis ema küsis veel saiu. Ma

aina sõin ja kuulasin, kuidas helisesid kuljused, sest seal jooksis üks hobuseke ja sõidutas lapsi.

Aga siis istusid meie lähedusse kaks tädi ja nad ütlesid, et antagu neile jäätist. Ja mina hakkasin emale tasakesi kõnelema, et ma tahaksin ka jäätist. Aga ema ütles, et siis hakkavat minu kõht valutama. Aga mina ütlesin, et „ei hakka, ei hakka“. Ma väga palusin, ja tahtsin nutta.

Ema ütles:

— Päh, missugune sa oled! Ma ei lähe sinuga enam kuhugi.

Ja ta ütles tädile valges põlles, et antagu mulle jäätist. Ja mulle anti. Emale anti ka jäätist. Ma sõin oma osa kõik ära. Aga ema aina muljus lusikaga, ja tema jäätis sulas ära.

Ema maksis kiiresti arve.

Karu-mihklid

Ja me läksime. Aga siis nägin ma korraga jälle võrestikku. Väga suurt ja väga kõrget. Seal seisid puud, ainult ilma lehtedeta, ja nendel ronis elavaid karu-mihkleid.

Ja mina kisasin:

— Ema, karu-mihklid!

Ema ütles:

— Pärast vaatame.

Aga mina ütlesin:

— Mitte pärast! Mitte pärast!

Ja hakkasin ema rebima sinna, kus olid karu-mihklid, ja kisasin:

— Ema, lähme! Ema, lähme!

Ja kõik hakkasid vaatama meie poole. Ema lausus:

— Päh, missugune lärmitseja!

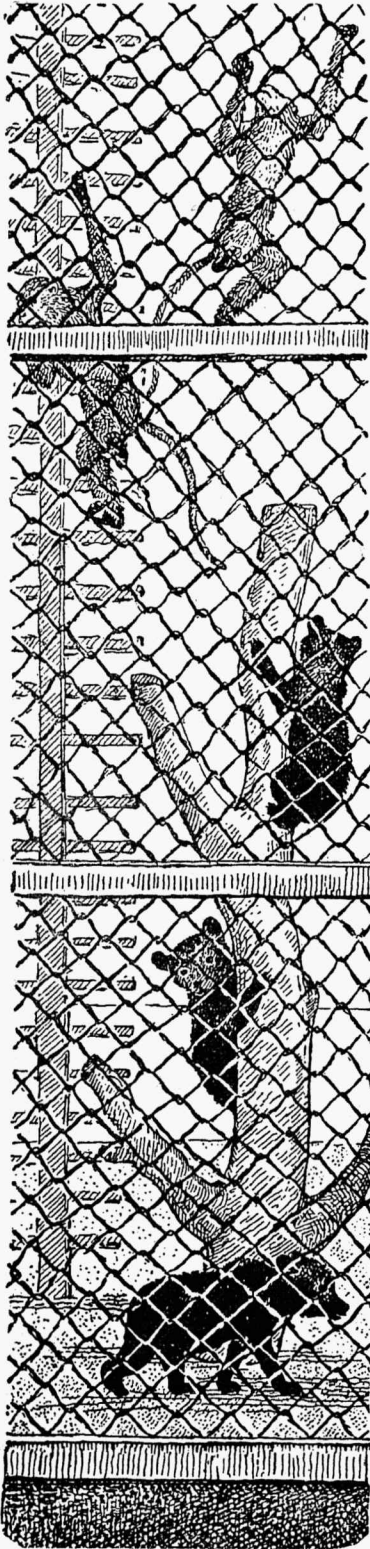
Ja ta ütles veel, et nii me ei jõua kunagi elevantide juurde. Aga ta tuli siiski minuga karukeste juurde. Nad olid väikesed, nagu koerad, sest nad olid alles lapsed.

Nad ronisid mööda seda puud, mis seisis nende taras. Nad mängisid puul ja hammustasid üksteist. Ainult mitte päriselt, vaid ainult veidi. Ja üks tahtis teist alla rebida. Ta haaras teisel käpaga jalast. Aga nende käppadel on mustad ja pikad küüned. Aga karu-mihklid ise on pruunid, just nagu minugi karu-mihkel.

Nad ronisid puul väga ruttu. Nad hoidsid küüntega puust kinni nagu kassid.

Aga siis ma nägin veel kaht karu-mihklit. Nad tahtsid samuti puu otsa ronida, aga need teised ei lasknud ja hammustasid neid väga naljakalt. Ja kõik naersid.

Ja ema naeris samuti.

Aga üks karu-mihkel hakkas jooksuma ja ma vaatasin, miks ta jookseb. Aga seal oli kaks halli ahvikest. Nad olid päris inimeste sarnased. Ainult et neil oli hall karv nagu kassidel. Kuid näol karvu ei olnud. Ja kõrvadel ka mitte. Ainult näod olid neil nagu eidekestel. See karu-mihkel jooksis nende juurde selleks, et neid käpaga haarata. Aga nad hüppasid võrestikule ja ronisid üles.

Nad haarasid käekestest ja jalakestega võrestikust kinni — neil on jalgadel sõrmed nagu kätel. Nad võivad sõrmi isegi rusikasse pigistada. Ja nad võivad kõike, mida tahavad, võtta jalaga. Seepärast ongi nad nii väledad ronima, nagu neljal käel.

Karuke upitas ennast võrestiku najale ega ulatanud haarama. Aga mina kartsin, et ta ronib ahvikestele järele ja hammustab neid. Aga karuke ei saanud ronida mööda seda võrestikku, sest selle traadid olid peenikesed. Aga mööda teist võrestikku ta ronis küll. Ainult nii ruttu ta ei saanud kui ahvikesed.

Ma ainult mõtlesin, et ahvikesed, võib-olla, on väikesed inimesed, ja ma ütlesin emale:

— Nad on, võib-olla, pisut inimesed?

Aga ema ütles:

— Ära räägi rumalusi! Need on lihtsalt sellised pärdikud.

Ja siis äkki tuli sinna sama poiss, kes jutustas meile kotkast. Ja kõik karu-mihklid jooksid ta juurde.

Ma tahtsin veel vaadata karu-mihkleid, aga ema ütles:

— Noh, lähme koju.

Ma nägin pioneere

Me sõitsime jälle trammis. Ja äkki jäi tramm seisma ja kõik hakkasid aknast välja vaatama. Ma hakkasin ka vaatama. Aga ema hoidis minust kinni ja kõneles, et ma tahtvat kukkuda. Nojah, just kukkuda! Mitte sugugi kukkuda, kuid seal eemal, otse tänaval, läksid poisid ja tüdrukud.

Nad läksid nagu punaarmeelased. Nad olid valgetes särkides ja neil kõigil olid punased rätikud kaelas.

Ja pasunaid puhuti veel õige kõvasti.

Kõik hakkasid kõnelema:

— Pioneerid lähuvad! Pioneerid lähuvad!

Nad kandsid lippu. Seda kandis üks poistest, aga ta kõrval kõndisid tüdruk ja poiss. Ja neil olid püssid. Aga siis veidi aega ei läinud keegi, ja äkki tuli muusika.

Mina hõikasin:

— Poisid mängivad, poisid mängivad!

Aga nad mängisid väga hästi. Ainult need poisid ei olnud valgetes särkides, vaid sinistes. Aga siis läks jälle poisse ja tüdrukuid sinistes särkides. Nad läksid samuti nagu punaarmeeelased. Ja neil olid samuti punased rätikud kaelas. Aga ema võttis ja rebis mind akna juurest eemale, sest ta ütles, et ma kukkuvat välja. Ja siis keegi onu hakkas aknast minu asemel välja vaatama, ja see kattis kogu akna.

Aga siis sõitis tramm edasi. Ja me saabusime oma võõrastemajja.

Kuidas me uuesti loomaaeda sõitsime

Minul valutab kõht õige veidi. Kuid emale ma seda ei ütelnud, sest et ma kartsin, et ema ei võta mind enam teist korda loomaaeda.

Ema ütles:

— Vaat', kas näed, missugune sa oled! Elevantid jäidki nägemata.

Aga mina ütlesin:

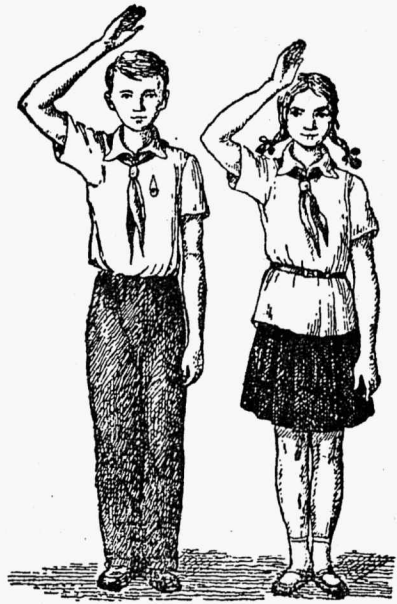
— Aga meie lähme ju veel.

Ema ütles:

— Sellise jonnaka poisiga ma ei taha käia.

Ja ta läks vannituppa.

Aga kui ma magama heitsin, palusin ma ema, et ta annaks mulle karu-mihkli

voodisse kaasa. Ja ma hakkasin karu-mihkliga mööda voodit käima, nii nagu need loomaaia karu-mihklid. Ja tegin ka nii, nagu ta roniks.

Aga ema ütles:

— Nüüd sa ei magagi enam. Sina ei või loomaaias käia.

Ma peitsin karu-mihkli vaiba alla ja seal me tasakesi hammustasime üksteist. Ma jäin magama. Aga kui ma üles tõusin ja teed jõin, ütles äkki ema:

— Ära viida aega, lõpeta rutem! Me sõidame kohe.!

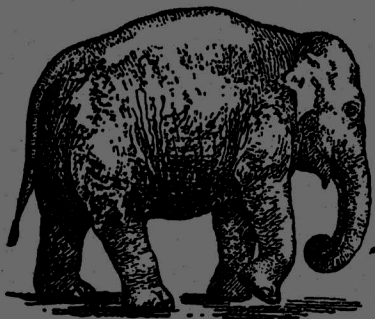
Ema pani kübara pähe ja me läksime. Emal ütles, et me lähme otsekohe elevante vaatama. Ja me sõitsime loomaaeda.

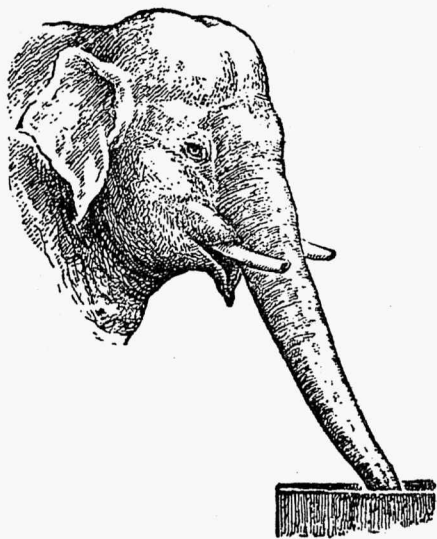
Ja me läksimegi väga ruttu. Ma päris jooksin, sest ema käis väga kiiresti. Ja me saabusime sinna, kus olid elevantid.

Elevantid

Ma nägin, et maa tõusis seal natuke ülespoole. Ja seal seisis väga suur elevant.

Ta oli nagu elutu. Ta ei teinud aluses midagi, nii et ma mõtlesin, et ta on tõesti elutu. Aga ta oli elus. Ta hakkas oma londiga vehklema. See algab tal pea küljest, see lont. Ja lont ulatub päris maa lähedale. Ja ta võib lonti keerutada kuidas tahab. Ka konksu tõm-

mata ning ükskõik kuidas. Ta kogus maast londiga tolmu ja siis puhus selle tolmu kõik enesele selga. Ka kõhu puhus ta tolmuks.

Mina küsisin aina:

— Miks?

Aga mulle öeldi, et see on selleks, et mingid kirbud teda ei hammustaks.

Tal ei olegi karvu, vaid on paljas paks nahk. Ja kogu nahk on voltides. Aga peas on tal suured kõrvad. Ja neid ta raputab ning lehvitab. Aga silmad on tal hoopis väikesed. Ja kõik kõnelesid, et ta on väga tugev ja võib londiga auto ümber lükata. Aga kui vihastab, on tal naljaasi inimegi maha lüüa. Ta võib londiga inimese jalast kinni haarata ja ta vastu maad lüüa. Ainult, et ta on väga heasüdamlik.

Aga elevant seisis, seisis, ja siis korraga hakkas ta tulema meie sihis. Ma veidi ehmusin. Äkki ta tuleb ja hakkab meid kõiki londiga maha lööma. Aga ta kõndis tasakesi. Jalad on tal jämedad, otse nagu sambad. Ja jalgadel on varbad, neid suurt ei näe, näeb ainult lühikesi küüsi.

Kuidas elevant suples

Mind tõsteti tarale, et ma näeksin, kuhu läheb elevant. Ja ma nägin, et seal allpool, tee lõpul, oli vesi. Ja elevant kõndis otse selle vee poole. Ma mõtlesin, et ta tahab juua, aga juua ta ei tahtnud. Ta

tahtis supelda. Ta ronis üleni vette. Nii et ainult pea jäi veest välja ning veidi selga.

Aga siis hakkas ta londiga vett võtma ja seda endale selga valama. Nii, nagu tuletõrjujad tuld kustutavad. Aga siis ma nägin, et tuleb veel üks elevant. Ainult väiksem. Ja mulle üteldi, et ta on sellepärast väike, et ta on veel poisike. Ja tal oli londi kõrval kaks valget ettepoole sirutatud hammast.

Ma ütlesin:

— Oi, missugused hambad!

Aga kõik hakkasid naerma ja mulle hüüdma:

— Need on kihvad! Need on kihvad!

Aga ma ütlesin:

— Aga miks suurel ei ole?

Keegi ei kõnelnud, ainult üks onu ütles, et suur elevant on ema. Ja et „vaat“, sinu emal ei ole ka vurrusid, nii ei ole sel emaelevandil kihvu“. Emaelevandil kihvu ei ole. Aga see emaelevant võttis kätte, tõmbas lonti vett ja puhus siis selle vee meie peale!

Kõik jooksid laiali. Kõik naersid väga, ja mina samuti.

Kuidas elevant joob

Siis jooksis juurde onu, kes hoolitseb elevantide eest. Emaelevant purskas vee nüüd otse sellele onule, aga onu käratas talle:

— Ära hulla!

Siis läks väike elevant üles. Ja seal seisis suur küna. Ja künas oli vesi. Ta võttis londiga künast vett, aga siis keeras londi otse suhu ja puhus vee sinna. Ta tegi nõnda mitu korda. Ja kustutas niimoodi janu.

Selliselt teda veega joodetaksegi. Talle valatakse vesi künasse. Aga ma küsisin, mida talle söögiks antakse. Ja kõik teadsid, mida ta sööb. Kõik ütlesid, et ta sööb heinu, kartuleid, porgandeid ja suhkrut. Aga liha ta ei söö. Ja ta on väga vaikne.

Aga ema ütles:

— Vaikne, vaikne, aga minu riided pritsis märjaks!

Ema võttis mul käest kinni ja viis eemale. Ta ütles:

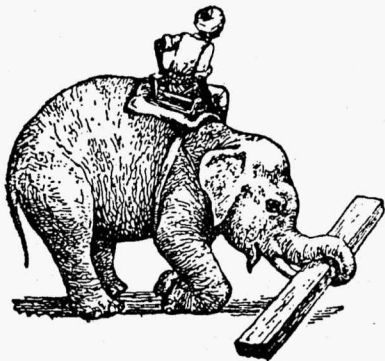
— On tarvis riided ära kuivada lasta. Ma ei taha kõndida hernehirmutisena. Istume siia, päikese kätte.

Ema istus pingile ja ütles, et ka mina istuksin ega tolmutaks, sest märg riie võtab tolmu külge.

Ja äkki tuli meie juurde poiss ja ütles:

— Tere!

Aga see oli sama poiss, kes jutustas kotkast.

Ma ütlesin samuti:

— Tere!

Aga ema ei ütelnud midagi.

Poiss küsis:

— Kas olete väsinud?

Aga mina ütlesin, et ei ole väsinud, aga et ema kuivatab oma kleiti.

Poiss küsis emalt:

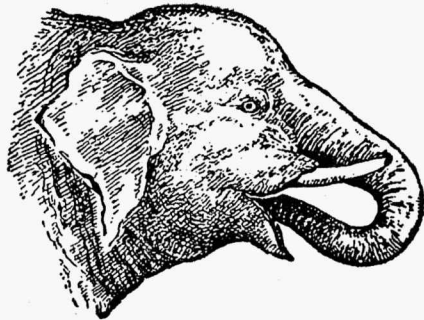
— Võib-olla, ma läheksin ja näitaksin talle ahve?

Aga ema ütles:

— Ma ei või oma last minna lasta tundmatu poisikesega.

Aga poiss ütles:

— Ma ei ole tundmatu. Mind tunnevad siin kõik. Ma olen Peep.

Ma ütlesin:

— Ema, ta on ju Peep.

Ema ütles:

— Olgu Peep, mitu Peepu, aga sa ei lähe kuhugi. Ja istu, palun sind, paigal.

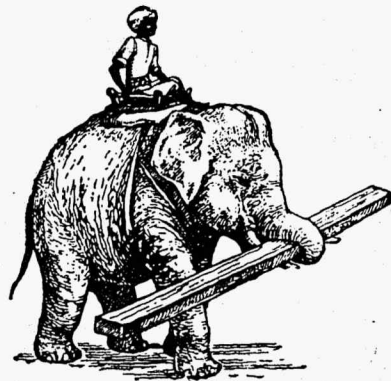
Aga Peep võttis ja istus minu kõrvale pingile. Ta ütles, et ema on arvatavasti seepärast nii pahane, et elevantid ta märjaks kastsid. Aga ega nad seda teinud paha pärast. Nad mängivad nii: pritsivad kõik vett täis. Aga elevantid on targad. Neid õpetatakse, ja nad teevad igasugust tööd: kannavad palke, kaevavad maad, kannavad vett. Nad käivad isegi nagu lapsehoidjad lastega jalutamas. Ja vaatavad, et keegi lastele häda ei teeks. Elevantidel sõidetakse jahile. Jahimehed istuvad talle, puss käes, selga, elevant sõidutab. Aga jahimehed lasevad elevanti seljast kiskjaid loomi. Isegi tiigreid lasevad nad. Aga tiiger on väga karde-tav. Ka siin, loomaaias, saab tiigrit näha.

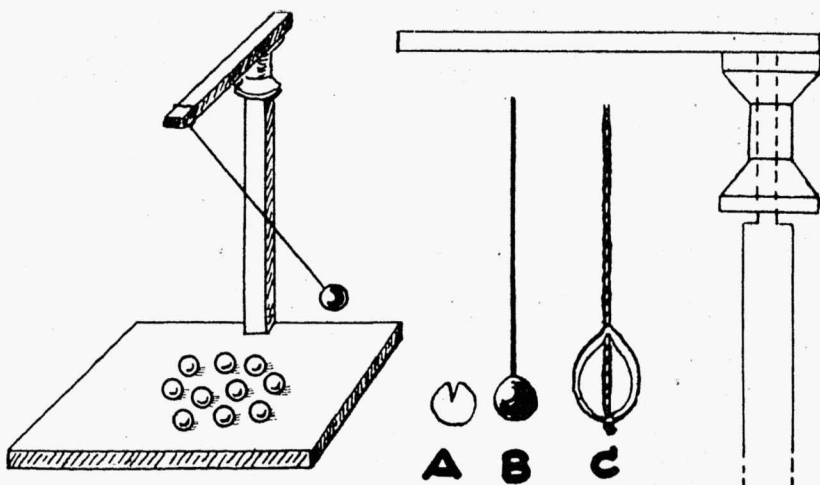
Ma ütlesin emale:

Lähme, ma tahan tiigrit näha.

Aga ema ütles: et ta selliselt märjana ei lähe kuhugi.

Ema oli väga vihane elevantidele, kes ta märjaks pritsisid.

Lõbus mäng

Selle mängu valmistamine on lihtne, kuid mängida temaga on üsna lõbus.

Pehmest puust laudalusele vajuta kõvemate hernestega või haavlitega lohukesed, s. o. pesad neile, et nad aluselt maha ei libiseks.

Laudaluse külge kinnita püstpuu ja selle külge põikpuu.

Põikpuu otsa külge liimi või löö naeltega niidirull, nagu näed joonisel. Püstpuu ots tee peenemaks, et niidirull võiks vabalt sellel pöörelda.

Mäng ongi valmis. Seo veel põikpuu teise otsa külge niit, mille alumisse otsa aseta haavlike (joon.B) või pähkel (joonis C). Haavel kinnita niidile järgmiselt: löö noaga haavlike väike sälk (ära ennast vigasta!) nagu näed joonisel A, sälgu sisse aseta niidi ots ja löö haamriga sälk kinni (joon. B). Pendel ongi valmis.

Algame mänguga. Hoides niidirulli kohalt põikpuud, katsume pendli abil

kiiremini kui me kaasmängija-sõber aluslaualt herved või haavlid maha lüüa. Kumb enim jõuab sellega toime, see on võidumees.

Pendli niit peab just nii pikk olema, et selle otsas olev raskus (haavel või pähkel) vabalt rippudes puudutaks aluslaual pesades asetsevaid herneid.

Kalapüük

(Vaata joonistust kõrval kaanel)

Ka toas võib kalu püüda. Valmistame tiigikese nagu näed joonisel, aga võib ka lihtsalt põrandal mängida, kujutades, et see on veeväli.

Sae vineerist kalakese kuju. Hõõru liivapaberiga siledaks. Aseta see uuesti vineerlauakesele, tõmba pliatsiga joon ümber ja sae uus kala välja.

Nii valmistada kalu soovikohaselt. Kalakeste ninna, silma kohale, tee auguke ja rinna alla sae sälguke, mille sisse

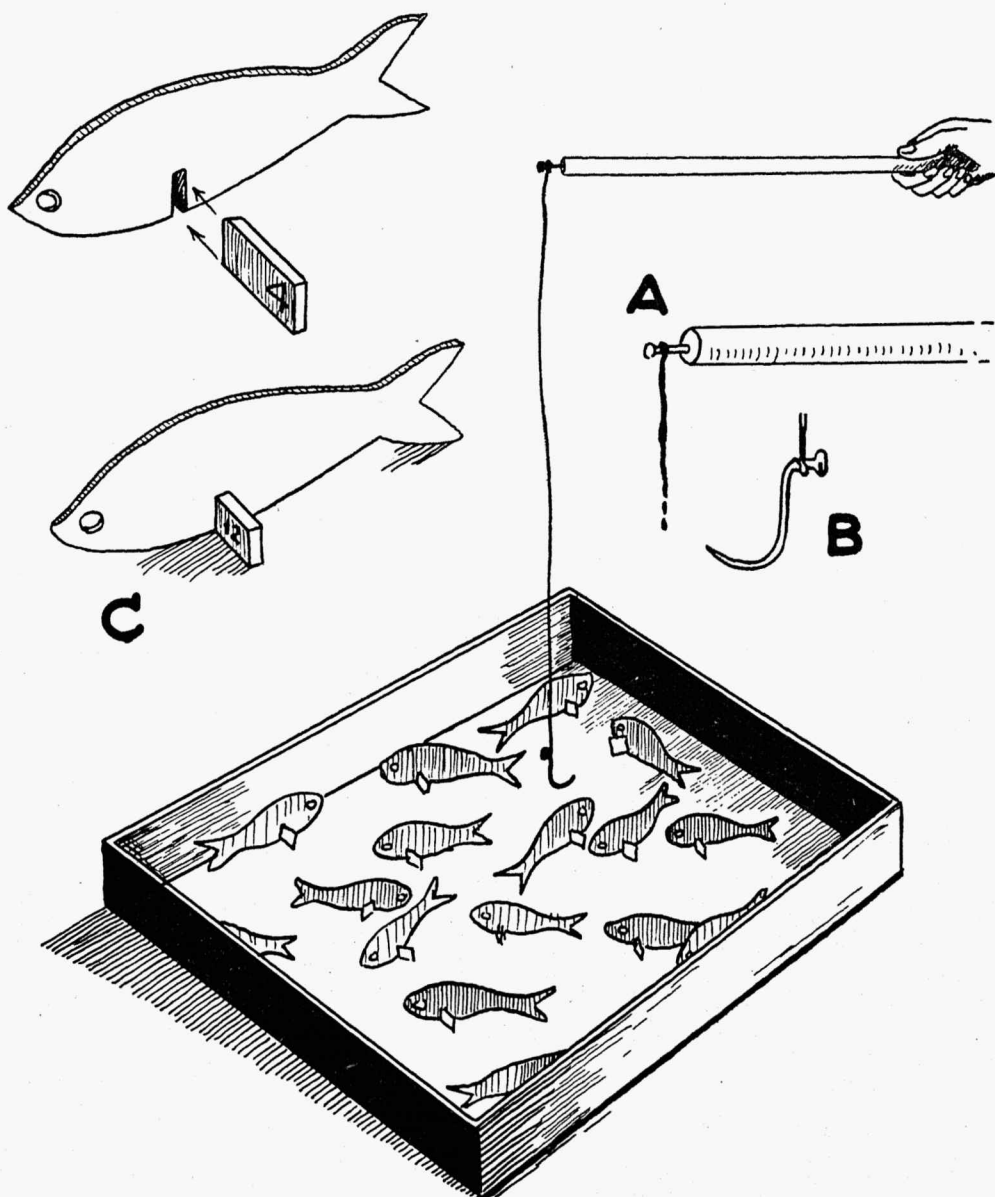
„MÄNG JA TÖÖ“ AJAKIRI OKTOOBRILASTELE ILMUB ÜKS KORD KUUS NR. 3. MÄRTS 1941. II AASTAKÄIK

Väljaandjad: ELKNU Keskmittee ja Hariduse Rahvakomissariaat. Kirjastaja: RK „Pedagoogiline Kirjandus“. Toimetus ja talitus: Tallinn, Pärnu mnt. 10.

Tellimishind: 12 kuud — Rbl. 5.50, 6 kuud — Rbl. 2.75, 3 kuud — Rbl. 1.50. Tellimisi võtavad vastu RK „Pedagoogiline Kirjandus“, Pärnu m. 10—2, RKK Müügiosakond, Tallinn, Pärnu m. 10—24, kõik RKK raamatukauplused, ajalehtede kontorid, postiasutused-sidekontorid ja RKK Kollektiivmüügi usaldusmehed.

Vastutav toimetaja: K. Raesaar. Tehniline toimetaja: I. Peterson. Korrektor: S. Palm. Ladumisele antud 28. II 1941. Trükkimisele antud 11. III 1941. Trükkikoja tellimise nr. 1626. MB—3905. 1½ trükipoognat. Trükiarv 10000 eksemplari.

Журнал для октябрат „Игра и труд“ на эстонском языке. ГИЗ „Педагогическая Литература“, Таллин. „Типография Коммунист“, Таллин, ул. Пикк 2.

lühka vineerist põiktugi (joon. märgitud nr. 4), mis aitab kalakesel püsti seista, s. o. õigesti ujuda (joon C).

Sälgukese laius peab vastama põikpuu (vineeri) paksusele. Põikpuu, kui see hästi ei taha püsida sälgus, võid veel kinni liimida, — või kinnitada väikese naelaga.

Õngeridvaks võta kepikene, mille otsa löö nõopnõel (joon.A). Nõela otsa seo õngenõör ja selle otsa teisest nõopnõelast paenutatud õng (joon. B).

Kalapüük võib alata. Katsuge nüüd sõbraga (muidugi temal peab oma õngeritv olema) võistelda. Kes kiiremini

saab enam kalu tiigist välja püüda. Õngeridvaga peate juhtima niidil rippuva õngekese kala silmaavausse — ja kala ongi käes.

Võite põikpuudele joonistada numbreid ja võistelda mitte kalade hulga, vaid ka kalade põikpuudel olevate numbrite suuremale kogusummale.

Oled meister värvimises, siis värvi oma kalad ahvenateks, kuldkaladeks, lõhedeks, havideks, kohadeks jne.

Katseta kas sellised kalad ei uju ka püsti silmapesukaasis päris vees! Aseta neile raskus alla! Püüdke neid sealt! Võistelge!

Hind 50 kop.

S 9894

JÄNKU MURE

L. Reidle

Sametpehme valge lumi
katab metsa, heinamaad.
Külmataat on õues vali,
kõrvalestast näpistab.

Kurvalt hüppab väike jänku
üksi kaugel metsateel...
Otsib toiduks rohulauku,
köht on tühi, nukker meel.

Toitu pole leida kuskilt —
oras paksu lume all.
Tuleks talumeski veskist,
teri poetaks kotist mull'.

Raamatupalat